

Klaksvíkar kommuna mist 1 mió. kr. í Phoenix

-Kommunan metti, at innistandandi í Phoenix var í tryggum hondum og at meta við innlán í peningastovni, tí stovnurin er undir eftirliti av Fíggjareftirlitinum, ið er sama eftirlit, sum føroyskir peningastovnar eru lagdir undir, og harafturat er ein garantiordningur tengdur at innláninum sigur Klaksvíkar Kommuna í skrivi, nú hon hevur mist eina mió. kr.

FÍGGJARSVÍK

Jan Müller,
jan@sosialurin.fo

Steinbjørn Jacobsen, borgarstjóri í Klaksvík er sannførdur um, at teir hava einki ólógligt gjørt í sambandi við at plasera pengar í Phoenix.

Klaksvíkar kommuna hevur mist eina millión krónur í týska íløgufelagnum Phoenix, sum fór á húsa-gang nú um dagarnar. Í hesum sambandi var fundur í Fíggjarnevndini í Klaksvík mikukvøldið. Eftir fundin var tíðindaskriv sent út um málið. Har verður sagt frá, at kommunan eftir øllum at døma hevur mist meginpartin av pengunum, sum vóru settir á innlánskontu í dansku Fondsmeklarafyrirtøku Phoenix.

Tað var 29. mai 2002, at fyrsta innskotið, áljóðandi Kr 160.000,- varð sett á kontu hjá Phoenix, og 25. august 2003 varð upphæddin hækkað til Kr 1.000.000,-

Í skrivinum frá kommununi verður staðfest, at innlán upp til umleið 160.000 kr. eru tryggjað. Men eftir hvat skilst á fjølmiðlunum er talan um svik og skjalafalsan í hesum sambandi gjøgnum fleiri ár, sum hvørki grannskoðarafyrirtøkan ella danska ella týska fíggjareftirlitið eru komin eftir. Tí stendur tað ógreitt, hvussu er við umrøddu trygd.

Kommunan metir seg annars í hesum máli at hava gjørt alt neyðuga forarbeiðið, sum skal til fyrri at tryggja, at pengarnir vóru í tryggum hondum. Vátan er fingin til vega frá Finanzstilsynet um, at felagið er skrásett og hevur løyvi at reka fondsmeklaravirksemi í Danmark. Somuleiðis er felagið grannskoðað av al-tjóða grannskoðarafelagnum KPMG, ið er sama samtak, sum grannskoðar eitt nú Klaksvíkar Kommunu og Føroya Banka sigur borgarstjórin í skrivinum. Greitt verður annars frá,

at tað seinnapartin av 1990'unum byrjaði at ganga betur hjá kommununi, og tað sást aftur á likviditets-síðuni. Sum úrslit av hesum setti kommunan í 1999 gjøgnum Føroya banka ca. 10 mió. kr. í virðisbrøv, ið vóru útgivin av Føroya Landsstýri, Danska Statinum, Nykredit og Realkredit Danmark, og hetta gav kommununi eina hægri rentu enn fyrri vanligt innlán.

Inntøkurnar hjá kommununi hildu á at hækka, og likviditeturin batnaði al-samt. Tilboð vórðu útvegað frá Norðoya Sparikassa, Føroya Banka, Føroya Sparikassa og Kaupthing Føroyar, og tann stovnur, sum kom við frægasta tilboði, fekk innlánið.

Ein av fyrirøkunum, sum eisini bjóðaði seg fram, var danska fyrirtøkan Phoenix, og teir vístu m. a. yvir lit yvir rentur, sum teir hava givið innláninum seinastu árin. Kommunan var varin, stendur víðari í skrivinum, og vildi ikki taka støðu til tilboðið beinanvegin. Eftir at hava hugt tilfarið ígjøgnum og fingið staðfest, at felagið var undir

Fíggjareftirlitinum eins og føroysku peningastovnar, og at roknskapurin var grannskoðaður av al-tjóða grannskoðarafyrirtøku, og at innskot upp til kr. 160.000 var tryggjað, varð málið lagt fyrri fíggjarnevndina sum ein munnlig kunning um, at kr. 160.000 blivu fluttar til Phoenix.

Tá innskotið til Phoenix verður hækkað til 1 mió. kr., eru innláníni í Føroya Banka og Norðoya Spari-

kassa ávikavist 14,0 mió. kr. og 8,8 mió. kr. og 0,9 mió. kr. í virðisbrøvum. 14 dagar seinni verða 3 mió. kr. fluttar frá kassakreditinum til Kaupthing, og so-statt hevði kommunan áleið 25 mió. kr. í likviditeti, tá innskotið í Phoenix varð hækkað til 1 mió. kr. Áðrenn peningur varð fluttur vórðu fleiri kanningar gjørdar um felagið, og niðurstøðan var, at hon hevði gott orð á sær, og at nógvar fyrirtekur í Føroyum høvdu innlán har.

Grannskoðari kommununnar hevði heldur ikki nakað at viðmerkja – hvørki í samband við minna innlánið í 2002 ella tá upphæddin varð hækkað í 2003. Í hesum førinum varð fíggjarnevndin eftirfylgjandi kunnað um málið.

Klaksvíkar kommuna upplýsast eisini, at samláða innistandandi við árslok 2002 og 2003 var upp á ávikavist 48,2 mió. kr. og 41,8 mió. kr., og tá er kommunali kreppulánsgrunnurin íroknaður. Víst verður so eisini til kommunustýrslógna.

Grein 42 í kommunustýrslógini sigur, at:

- "Fíggjarnevndin skal ansa eftir, at øll peningagagn hjá kommununni er goymd á tryggan hátt.
- Stk. 2. Peningagagnir skulu setast í peningastovn, á postgiro ella í tilík lánsbrøv, ið nýtt verða, tá ið um ognir hjá ómyndingum ræður, so tær geva sum mest av sær.
- Stk 3. Virðisbrøv skulu hava átekning um, at tey eru ogn hjá kommun-

uni, og at eingin hevur ræði á teimum uttan samtykt kommunustýrisins. Um til ber, skal átekningin verða skrivað í bók hjá viðkomandi stovni".

Her verður sagt, at kommunan metti, at innistandandi í Phoenix var í tryggum hondum og at meta við innlán í peningastovni, tí stovnurin er undir eftirliti av Fíggjareftirlitinum, ið er sama eftirlit, sum føroyskir peningastovnar eru lagdir undir, og harafturat er ein garantiordningur tengdur at innláninum.

-Vert er at hava í huga, sigur kommunan víðari, at tað ikki er orsakað av tí skipaða virkseminum hjá Phoenix, at hesin missur er íkomin, men av tí at svik og skjalafalsan er framt ímóti felagnum, sum hevur ført við sær, at stórar upphæddur eru horvnar, og við hesum hevur kommunan mist meginpartin av innskotinum, og enn ber ikki til at siga, hvussu nógvar verður í kommununnar part, tá endaliga búuppgørdin fyriliggur.

Klaksvíkar Kommuna harmast almikið um hesa sera óhepnu hending stendur í skrivinum, sum er undirskrivað av borgarstjóranum Steinbjørn Jacobsen.

Skatturin skal kortini rindast

Tey, sum nú hava mist pening í Phoenix, skulu kortini rinda skatt av avkastinum. Og tað er helst ivasamt, um peningamissurin yvirhøvur er frádráttarloyvdur

PHOENIX-SKATTUR

Jákup Mørk

Sum um tað ikki er nóg svárt hjá teimum, ið hava mist pening í Phoenix, skulu hesi eisini gjalda skatt av avkastinum, sum hetta hevur givið.

Kapitalvinningsskattalógin staðfestir, at ognarvøkstur, sum stavar frá avkasti av innistandandi, partabrøvum, lánsbrøvum ella íløguprógvum, skal skattast í árinum, har vinningurin er staðfestur.

Tað vil við øðrum orðum siga, at um ein persónur t.d. hevur havt eina millión standandi hjá Phoenix, og at avkastið av hesum var 10% í fjør, so skal kapitalvinningsskattur rindast av 100.000 kr. fyrri inntøkuárið 2004. Kapitalvinningsskattur er 20% fyrri feløg og 35% fyrri persónar.

Ikki altíð frádrátt

Hjá teimum, sum hava sett pening í Phoenix eftir 16. november 2001, er tó galdandi, at tey fyrri inntøkuárið 2005 kunnu draga missin av peningi frá í kapitalvinningssjálvuppgávuni. Sostatt kunnu hesi helst í drúgvu tíð rokna við, at tey ikki verða skattað av rentuinntøkum v.m., tí hallið av íløguni verður drigið frá teimum inntøkum, sum tey framyvir hava av íløgum og innistandandi.

Hinvegin er tað langt ífrá í øllum førum, at missurin gevur frádrátt. Er talan um íløg, sum er gjørd fyrri 16. november 2001, er tað allar helst so, at tapið ikki kann dragast frá sjálvuppgávuni. Sambært tá galdandi lóg-gávu var tap ella vinningur við sølu av virðisbrøvum ikki skattskyldugur eftir trý ár, treytað av, at talan ikki var um meirilutapartaeigarar.

Tá nýggja lóggávan varð smíðað, vórðu ávísar yvirgangsreglur gjørdar, og hesar staðfesta, at íløgur, gjørdir fyrri skeringisdagin -t.e. 16. november – verða viðgjørdar eftir gomlu lóggávuni.

Atvinnuinntøka

Tá hetta er sagt, so skal tó leggjast afturat, tað er væl hugsandi, at talan í framtíðini verður um trætumál um, hvørt missurin er frádráttarloyvdur ella ikki.

Partvist vil spurningurin í nøkrum førum verða, um talan er um atvinnuinntøku ella ikki. Atvinnuinntøka er merkt av, at talan ikki er um primera vinnu hjá skattskylduga persóninum, men kanska heldur um nakað, sum kann roknaast sum hjáputl. Í slíkum førum er reglan tann, at vinningur skal skattast, meðan tap ikki kann dragast frá.

Hevur eitt partafelag t.d. viðtøkur, sum siga, at felagið rekur fiskivinnu, so er tað ikki endamál felagsins at gera íløgur í virðisbrøv, og tí vil skattavaldið helst í fleiri førum bóla hetta sum atvinnuinntøka.

Og hóast talan er um felag, sum hevur handil av virðisbrøvum sum part av viðtøkunum, so er heldur ikki víst, at tap verða góðkend. Tað er nevnliga ikki víst, at skattavaldið vil góðkenna tap av virðisbræva-handli sum frádráttarloyv, hóas viðtøkur hjá einum felag siga, at hetta er endamál felagsins.

Tað eru fleiri kriteriir, sum verða nýtt, tá slík mál verða viðgjørd. Eitt nú, at tann, sum umsitur ognarrøktina, hevur neyðugu vitanina til slíkar handlar. Og um hetta veruliga er primera vinnan. T.d. kann jú hugsast, at persónurin handan eitt slíkt felag, eisini hevur aðra inntøku at liva av, og tá kann skattavaldið gera av, at talan ikki er um frádráttarloyvan miss.

Áðrenn skattavaldið hevur fingið nøkur ítøkilig mál at taka støðu til, ber illa til at gera nakra niðurstøðu í hesum, og niðurstøðurnar kunnu eisini vera ymiskar í hvørjum máli sær.

Júst spurningurin um atvinnuinntøku hevur ofta verið atvoldin til skattamál millum borgara og skattavaldið, og lítið er at ivast í, at Phoenix-krakkið verður atvoldin til enn fleiri av slagnum.